

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Oblastní pracoviště

Karlovy Vary

Inspekční zpráva

**Svobodná chebská škola, základní škola a gymnázium, o. j.
SPCHŠ, Cheb, Jánské náměstí 15**

Jánské náměstí 15, 350 01 Cheb

Identifikátor školy: 600 009 076

Zřizovatel: Sdružení příznivců Svobodné chebské školy, Jánské náměstí 15, 350 01 Cheb

Školský úřad Cheb, Palackého 8, 350 01 Cheb

Termín konání orientační inspekce: 19. – 25. ledna 2000

Čj.	052 41/00-5065
Signatura	oe1ct301

Orientační inspekce se zaměřila na hodnocení činnosti základní školy (škola sdružuje základní školu a gymnázium).

HODNOCENÍ KVALITY VZDĚLÁVÁNÍ

Plánování a příprava výuky vychází z filozofie tzv. odbourávání ročníkových bariér mezi žáky, jednotlivé ročníky jsou organizovány do skupin, které uvádí následující tabulka.

Skupina (třída)	Ročník	Poznámka
1. třída	1.	
2./3. třída	2., 3.	
4./5. třída A	4., 5.	Do těchto skupin jsou žáci zařazeni podle schopností a prospěchu
4./5. třída B	4., 5.	
4./5. třída C	4., 5.	
6./7. třída Z	6., 7.	Dtto 4./5. třídy
6./7. třída R	6., 7.	
8./9. třída	8., 9.	

Předměty na prvním stupni

Hodnocení výuky na prvním stupni vyplynulo z hospitací provedených v prvním až pátém ročníku v hodinách českého jazyka a matematiky. Namátkově byly sledovány sešity žáků, a žákovské knížky. Zdrojem informací byly také rozhovory s učitelkami, ředitelkou školy.

Výuka probíhala v souladu s učebními osnovami zvoleného vzdělávacího programu. Při přípravě a plánování učiva vycházeli vyučující ze složení žáků ve třídě a z velmi dobré znalosti jejich individuálních zvláštností. Úkoly byly žákům zadávány v přiměřeném rozsahu.

V prvním až třetím ročníku byly hospitované hodiny vedeny učitelkami s plnou odbornou a pedagogickou způsobilostí. Ve čtvrtém a pátém ročníku vyučují učitelky se způsobilostí pro druhý stupeň základní školy a jedna vyučující se středoškolským vzděláním. Tento fakt však neovlivňuje negativně kvalitu výuky.

Výuka probíhá ve větších učebnách rozdělených na menší části posuvnými dveřmi. Velikost prostoru je možno variabilně měnit podle aktuální potřeby. Nábytek je starší, ale udržovaný. Učebnice jsou v hodinách používány v malé míře, spíše slouží při zadávání domácích úkolů. V největší míře se používá jak pracovních, tak klasických sešitů a rozmnožených cvičení. Učební pomůcky si ve většině případech připravují i vyrábějí vyučující sami. Jednalo se zejména o pracovní listy a kartičky. Ve všech sledovaných hodinách byly pomůcky využívány funkčně a účelně.

Oba předměty jsou do rozvrhu zařazovány v souladu s psychohygienickými zásadami, ty jsou dodržovány i při výuce.

Výuka ve sledovaných hodinách probíhala formou klasických pětáctyřicetiminutových

vyučovacích hodin, které byly většinou metodicky i organizačně dobře připravené. Většina z nich byla z velké části zaměřena na opakování a prohlubování učiva. V první části byli do přímé práce zapojeni všichni žáci, pouze ve čtvrtém a pátém ročníku se pracovalo vždy ve skupinách po celou vyučovací jednotku a výuka byla členěna na přímou a samostatnou činnost podle jednotlivých ročníků. Na hodiny s vyšší efektivitou mělo vliv zařazení alternativních přístupů v organizaci a střídání činností přímo řízených učitelkou s využitím pomůcek a tabule.

Ve většině hodin měli žáci dostatek příležitostí k aktivní spoluúčasti a učitelky si v průběhu hodin stále ověřovaly, zda žáci dostatečně rozumějí zadávaným úkolům. Ve všech hodinách lze kladně hodnotit přístup k pomalejším žákům a žákům integrovaným.

V rámci hodnocení předmětů byly kontrolovány vybrané žákovské písemnosti. Pravidelné kontrole se věnují jednotliví vyučující s různou důsledností (v ojedinělých případech je třeba věnovat jim větší pozornost).

Žáci byli průběžně motivováni, jejich aktivita byla v různých třídách rozdílná, většinou však velmi dobrá, nechybělo průběžné hodnocení pochvalou, povzbuzením.

Velmi kladně lze hodnotit vztah vyučujících k žákům; vytvářeli prostor pro rozvíjení komunikativních dovedností žáků, klidně a trpělivě utvářeli nové dovednosti. Žáci se na vyučující obraceli s důvěrou o radu a pomoc. Pěkný vzájemný vztah přispíval k vytváření velmi dobrého pracovního prostředí.

Plánování a příprava výuky českého jazyka a matematiky jsou velmi dobré. Personální oblast je dobrá, stejně tak psychohygienické podmínky. Organizace, formy a metody výuky jsou na velmi dobré úrovni. Způsob motivace a hodnocení je velmi dobrý. Převaha kladů byla zaznamenána v oblasti komunikace.

Kvalita vzdělávání na prvním stupni je velmi dobrá.

Předměty na druhém stupni

Ve všech ročnících je realizován vzdělávací program Obecná škola, učební plány jsou v souladu se schválenými dokumenty. Pro všechny sledované předměty jsou sestaveny tematické plány, které respektují rozdílné učivo jednotlivých ročníků. Učební osnovy sledovaných předmětů jsou plněny. Výuka všeobecně vzdělávacích předmětů (český jazyk, matematika) probíhá ve výše uvedených skupinách, při výuce předmětů naukových (dějepis) se žáci rozdělují podle ročníků.

Český jazyk

Předmět je personálně zajištěn třemi vyučujícími, z nichž dvě jsou pro výuku plně odborně i pedagogicky způsobilé, jedné chybí způsobilost odborná. V jednotlivých třídách vyučují vždy dvě učitelky, z nichž jedna je vedením školy určena jako hlavní (garantuje plnění osnov, prověřuje žáky) a druhá jako pomocná (věnuje se především procvičování učiva). Žáci jsou hodnoceni po dohodě obou vyučujících.

Vyučování probíhá v běžných učebnách, jejichž prostor je v některých případech rozdělen posuvnými dveřmi na dvě části, vybavení je poměrně nové a zachovalé, učebny působí dobrým estetickým dojmem.

Vyučující mají k dispozici soubory Pravidel českého pravopisu a Stručné mluvnice české, využívají titulů krásné literatury z žákovské knihovny. Učebnice jsou v dostatečné kvalitě i množství používány pouze při hodinách, domů si je žáci neodnášejí. Didaktická technika není používána.

Předmět je do rozvrhu hodin zařazen v souladu s psychohygienickými zásadami, ty jsou

dodržovány i v rámci vyučování. Učebny jsou málo odhlučňeny, některé činnosti v přilehlých místnostech pak působí rušivě.

Hospitované hodiny byly dobře organizovány a členěny, vyučující dbají na rozdíly v učivu mezi jednotlivými ročníky ve skupině. V rámci spolupráce žáků odlišného věku (tzv. mezivrstevnické a vrstevnické hnutí) probíhá většina činností společně, vyučující koordinují obtížnost úkolů; pro výklad nové látky jsou skupiny organizačně odděleny. Často byla využita skupinová práce, avšak s různým efektem – v jednom případě nebyla tato forma práce zařazena účelně. Učivo je žákům podáváno problémově, většinou formou řízeného rozhovoru. Efektivní byla práce se samostatným projevem žáků (mluvní cvičení, žákovské referáty). Vyučující rozvíjejí spisovný a kultivovaný projev žáků. Do skupin jsou zařazeni žáci s poruchami učení i žáci tělesně postižení, všem je věnována velmi dobrá individuální péče.

Výrazným motivačním prvkem je přítomnost věkově odlišných žáků, vyučující je vedou ke spolupráci a vzájemné pomoci. Hodnocení probíhá za účasti celé skupiny, je vždy věcné a korektní. Vyučující žáky neustále pozitivně povzbuzují. Klasifikace předmětu je motivační, uskutečňuje se jak formou klasického zkoušení, tak pomocí systému testů a prověrek.

Atmosféra ve třídách je velmi dobrá, žáci jsou soustředění a ukázněni. Styl výuky je uvolněný, bez zbytečných příkazů či zákazů ze strany vyučujících, žáci mají možnost vyjadřovat se spontánně a bez zábran.

Kvalita vzdělávání v předmětu český jazyk je velmi dobrá.

Dějepis

Předmět v současné době vede začínající vyučující s plnou odbornou a pedagogickou způsobilostí. Výuku převzala od zkušeného kolegy, využívá jeho tematických plánů, ze strany školy je jí poskytována odborná pomoc.

Materiální zabezpečení předmětu je na dobré úrovni, k dispozici jsou soubory historických map a atlasů, žáci používají kvalitní učebnice (pouze ve škole).

Psychohygienické zásady jsou dodržovány z hlediska správného sestavení rozvrhu hodin i samotné výuky.

Sledované hodiny byly dobře připraveny a členěny. Vyučující používá především frontální výkladové metody, kombinované s řízeným rozhovorem. Výklad byl v některých případech přetížen fakty, vyučující však následně procvičovala jen základní a nutné učivo, detaily považovala jen za ilustraci historického období. Účelně byla zařazena práce s učebnicí a atlasem, žáci pracovali samostatně. Velmi dobrá je individuální práce s integrovanými žáky.

Žáci jsou motivováni zajímavým pojetím výkladu učiva, vyučující je často chválí a povzbuzuje. Hodnocení probíhá průběžně, za spolupráce celé třídy.

Atmosféra ve třídách je přátelská, obě strany spolu komunikují bez problémů.

Kvalita vzdělávání v předmětu dějepis je dobrá.

Matematika

Ústřední exaktní předmět převážně vyučuje zkušená, plně odborně i pedagogicky způsobilá vyučující, která pracuje ve škole od jejího založení. Momentálně jí asistuje absolventka školy bez příslušné kvalifikace. Díky oboustranné vstřícnosti ve vzájemné odborné i pedagogické spolupráci i mimořádnému zájmu o co nejlepší výsledky školy a její renomé je toto prozatímní personální řešení funkční a nesnižuje úroveň výuky matematiky. Hlavním garantem předmětu zodpovídajícím za kvalitu výuky i hodnocení žáků je pochopitelně plně způsobilá vyučující.

Výuka probíhá v běžných učebnách, žáci jsou zvyklí na živé pracovní klima, nevadí jim případný akustický kontakt se sousedními třídami (pro potřeby výuky v malých skupinách jsou větší učebny rozdělovány mobilními příčkami) a dokáží pracovat soustředěně i za těchto podmínek. Při zásadně skupinovém pojetí výuky žáci velmi často využívají volné pracovní listy, které jsou pro ně spolu s poznámkovým sešitem základním studijním materiálem. Kabinet matematiky disponuje kromě velmi kvalitní databáze těchto pracovních listů, stejně kvalitní sadou opakovacích testů a klasifikačních prověrek systematicky tříděných, nejen tematicky, ale také podle náročnosti zadání. Učebnice a sbírky úloh pro jednotlivé ročníky jsou žákům v případě potřeby rozdávány, nejfrekventovanější technickou pomůckou v hodinách jsou kapesní kalkulačky. Didaktická technika nebyla v hospitovaných hodinách využívána.

Psychohygienické podmínky výuky jsou velmi dobré a musí být vnímány v celém kontextu netradičního pojetí výuky. Spojené sousední ročníky (viz tabulka uvedená výše) absolvují většinou dvouhodinový celek, což vytváří prostor pro žádoucí experimentální skupinovou práci žáků, doplněnou navíc individuální volbou pracovního tempa i náročnosti úloh podle aktuálních potřeb jednotlivých žáků. Frustrace, stres, únava žáků jako tradiční průvodní jevy přehnané náročnosti, přílišného pracovního tempa či stereotypního průběhu výuky jsou tak eliminovány na minimum.

Hospitované hodiny byly velmi dobře připraveny i organizovány, měly velmi pestrou náplň, když „asistentská“ výuka je pochopitelně po odborné i metodické stránce limitována omezenými možnostmi a zkušenostmi vyučující. Činnost v hodinách je orientována na samostatnou skupinovou práci žáků, zadávanou problémovým způsobem, podle situace ve skupině, navíc s možností individuálního procvičení zjištěných nedostatků, pokud pro jednotlivce nebyla práce ve skupině efektivní. Týmová spolupráce při řešení zadaných problémů žáky pozitivně motivuje a velmi účinně rozvíjí umění odborné diskuse, mj. srozumitelné formulace předkládaných úvah a návrhů na řešení a týmového posouzení jejich správnosti. Vyučující velmi dobře znají individuální schopnosti a možnosti svých žáků, citlivě koordinují činnost pracovních skupin i jednotlivých žáků a náročnost úkolů s ohledem na maximální úspěšnost všech řešitelů, což příznivě ovlivňuje efektivitu výuky.

Oboustranně náročný způsob práce je podmíněn vzájemnou tolerancí, trvalou snahou po aktivní spolupráci a bezprostřední vzájemnou komunikací. S tím následně koresponduje i pozitivně laděné pojetí hodnocení žáků, nadhled při klasifikaci, bez újmy na její objektivitu. Tím i dispozičně slabší žáci absolvují vyučování bez nežádoucího stresu. Úroveň vědomostí žáků odpovídala jejich možnostem a byla celkově spíše průměrná.

Kvalita vzdělávání v předmětu matematika je velmi dobrá.

HODNOCENÍ KVALITY ŘÍZENÍ

Plánování

V lednu 1996 zpracovala ředitelka podrobnou koncepci rozvoje školy, ta je společná pro obě součásti (základní škola a gymnázium). Pojetí výuky je zde deklarováno jako alternativní a liberální, dávající prostor pro více variant studijních programů. Koncepce vychází ze skutečnosti, že škola není přísně výběrová, studijní skupiny jsou tedy složeny se žáků s různými dispozicemi a schopnostmi. Pro jednotlivce zařazené do základní školy existuje možnost být po individuální přípravě a rozdílových zkouškách zařazen do příslušného ročníku gymnázia. Koncepce je rozšířena (ve výroční zprávě o činnosti školy ve školním roce 1998/99) o nástin metod a forem práce, jichž škola využívá (mezivrstevnické a vrstevnické hnutí, problémové

metody učení atd.)

V dlouhodobějším plánu jsou stanoveny cíle pro zlepšování materiálních podmínek, týkající se především vybudování knihovny a využití výpočetní techniky pro výuku od čtvrtého ročníku.

Vedení školy sestavuje roční plány, obsahující organizační pokyny pro průběh školního roku. Velmi podrobné je plánování učiva, učební plán je sestaven vždy na stávající školní rok, tematické plány vyučovacích předmětů jsou koordinovány učiteli pověřenými garancí plnění učebních osnov. Zpracován je plán kontrol a prověřovacích testů.

Kontrolou dokumentace a sledováním výuky bylo zjištěno, že koncepce i plány jsou plněny.

Ředitelka vytvořila jasnou a přehlednou koncepci rozvoje školy, ta je průběžně doplňována ročním plánem. Plánované činnosti jsou realizovány.

Oblast plánování je velmi dobrá.

Organizování

Organizační struktura školy je společná pro obě součásti. Škola vznikla v roce 1991, v roce 1998 byla zřízena jako organizační jednotka Sdružení příznivců Svobodné chebské školy, složeného převážně z rodičů žáků a učitelů. V čele školy stojí ředitelka, ta je přímo odpovědná zřizovateli. Vedení školy dále tvoří zástupce pro pedagogické záležitosti a zástupkyně pro organizaci výuky na základní škole. Organizační struktura je doplněna výchovným poradcem a garanty úrovně jednotlivých vyučovacích předmětů.

Život ve škole se řídí podrobně zpracovaným vnitřním řádem, ten kromě základních ustanovení dle školských předpisů zakotvuje existenci žákovské samosprávy.

Škola vede povinnou dokumentaci v souladu se školskými předpisy, písemnosti mají dobrou vypovídací hodnotu. Drobné formální nedostatky byly v průběhu inspekce odstraněny.

Informační systém umožňuje rodičům a zákonným zástupcům žáků dobrou spolupráci se školou. Organizovány jsou třídní schůzky a konzultační hodiny, jedenkrát do roka se koná valná hromada všech rodičů. Všechny zásadní změny v životě školy jsou se zástupci žáků projednávány, valné hromadě předkládá ředitelka ke schválení i výroční zprávu.

Učitelé získávají informace na pedagogických radách (4x ročně), metodických schůzkách (2x do měsíce) a provozních poradách (každý týden).

Na veřejnosti se škola prezentuje v denním tisku, na internetu, žákovské práce jsou pravidelně vystavovány v místní galerii, škola každoročně pořádá ples rodičů.

Organizační struktura školy je přehledná a funkční, informační systém je účelný. Povinná dokumentace je vedena v souladu se školskými předpisy.

Tato oblast je hodnocena jako velmi dobrá.

Vedení a motivování pracovníků

Ředitelka spolupracuje v této oblasti s oběma zástupci, za hlavní nástroj práce s lidmi považuje vedení školy výsledky testování žáků a hospitace ve vyučovacích hodinách. Zde sleduje především schopnost učitelů diferencovaně a individuálně pracovat se žáky. Kritéria hodnocení jsou obsažena ve vnitřním platovém řádu, pracovníci jsou s nimi předem seznamováni.

Motivačním faktorem je i systém tzv. hlavních a pomocných učitelů některých předmětů, vedoucí učitelé jsou určováni i odměňováni podle výsledků práce. Dostatečná péče je věnována začínajícím a nekvalifikovaným učitelům.

Způsob práce vedení školy s učiteli je založen na spolupráci a diskusi.

Způsob odměňování pracovníků a jejich motivování je velmi dobrý.

Kontrolní mechanismy

Kontrola výsledků výuky i účinnosti výchovně vzdělávacích metod vychází ze systému testů, které škola čerpá z vlastních i vnějších zdrojů. Dlouhodobě testování jsou především žáci prvního stupně, z nichž škola průběžně vytipovává potenciální studenty gymnázia. Součástí tohoto testování jsou znalostní prověrky z českého jazyka a matematiky, testy všeobecných znalostí a testy psychologické. Žákům druhého stupně jsou pravidelně zadávány vědomostní prověrky, zkoumány jsou i vztahy v žákovských kolektivech. Výsledky testů poskytují vedení školy zpětnou vazbu, slouží i ke sjednocení hodnotících měřítek jednotlivých vyučujících.

Ke kontrole vyučujících slouží i hospitační činnost, ta je dostatečně četná i účelná. Ředitelka vede o hospitacích velmi dobře vypovídající záznamy.

Způsob kontroly výsledků výuky formou testů a hospitací je účinný a funkční.

Tato oblast je hodnocena jako velmi dobrá.

Hodnocení kvality řízení

Ředitelka školy využívá při své práci moderních metod, přímá odpovědnost kolektivnímu zřizovateli školy, jímž jsou v podstatě zástupci všech žáků, je výrazným motivačním faktorem její práce. Pozitivní je způsob vlastní evaluace.

Kvalita řízení školy je velmi dobrá.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- Rozhodnutí MŠMT ČR o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení, ze dne 12. října 1999, čj. 29. 758/99-21;
- vzdělávací program Obecná škola, čj. 120 35/97-20;
- výroční zpráva o činnosti školy ve školním roce 1998/99;
- povinná dokumentace podle § 38a, odst. 1, písm. b, d, e zákona ČNR č. 29/1984 Sb., o soustavě základních, středních škol a vyšších odborných škol, v platném znění;
- učební plány pro školní rok 1999/2000, tematické plány sledovaných předmětů;
- roční plán práce pro školní rok 1999/2000;
- hospitační a kontrolní záznamy vedení školy.

ZÁVĚR

Na základě sledování činnosti školy byly vymezeny výrazné

Klady

- podnětná a vstřícná sociální atmosféra
- velmi dobrá úroveň výuky většiny sledovaných předmětů
- účelný způsob evaluace výsledků výuky

Kvalita vzdělávání ve sledovaných předmětech je velmi dobrá, nadprůměrná je úroveň řízení školy. Finanční prostředky ze státního rozpočtu, čerpané formou dotace, jsou používány efektivně ve prospěch žáků.

Činnost školy ve sledovaných oblastech je velmi dobrá.

Datum vyhotovení inspekční zprávy a složení inspekčního týmu

Razítko

Školní inspektoři	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Mgr. Zdenka Spalová	Mgr. Zdenka Spalová v.r.
Členové týmu	Mgr. Alena Rájová	Mgr. Alena Rájová v.r.
	Mgr. Jaroslav Šafránek	Mgr. Jaroslav Šafránek v. r.

V Karlových Varech dne 10. února 2000

Datum a podpis ředitelky školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy:21. února 2000.....

Razítko

Ředitelka školy	Podpis
Ing. Lenka Malkovská	L. Malkovská v. r.

Předmětem inspekce bylo dílčí zhodnocení činnosti školy dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

Dle § 19 odst. 8 téhož zákona může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Hodnoticí stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	<i>Zcela mimořádný, příkladný</i>
Velmi dobrý	<i>Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň</i>
Dobrý	<i>Negativa a pozitiva v rovnováze, průměrná úroveň</i>
Ještě vyhovující	<i>Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa</i>
Nevyhovující	<i>Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.</i>
Plní, je v souladu	<i>Dodržuje, čerpá účelně, efektivně</i>
Neplní, není v souladu	<i>Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně</i>

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Školský úřad Cheb	2000-03-06	37/00
Zřizovatel SPCHŠ Cheb	2000-03-06	38/00

Připomínky ředitelky školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
		nebyly podány